

De Baltic Exchange Dry Index

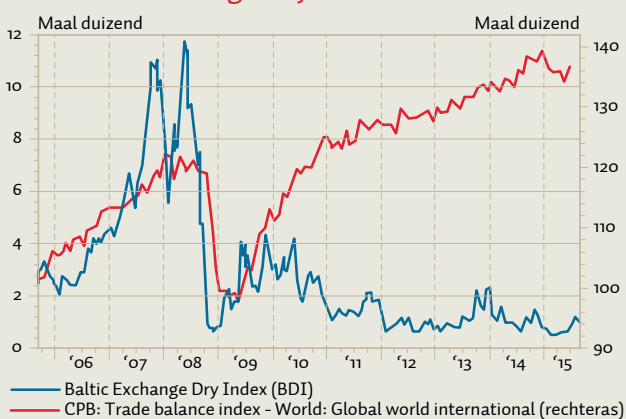
INTERNATIONAAL

De Baltic Exchange Dry Index (vaak afgekort tot Baltic Dry Index of BDI) is een weergave van de prijzen van het laten vervoeren van bulkgoederen op de 20 à 25 drukst bevaren zee-routes, waaronder bijvoorbeeld routes van West-Australië naar Qingdao of van Zuid-Afrika naar Rotterdam. Nadat de BDI in 2007 en 2008 tot grote hoogte was gestegen, volgde een instorting bij het uitbreken van de financiële crisis in 2008 (figuur). Als gevolg daarvan kwam de index meer in de belangstelling te staan. Door sommige beleggers wordt deze nu gezien als een indicatie voor de ontwikkeling van de wereldhandel, en daarmee van de stand van de wereldeconomie. De BDI wordt dagelijks vastgesteld op basis van prijsinformatie van scheepsbevrachters uit de hele wereld. Daarmee is het een aantrekkelijke indicator voor beleggers die dagelijks op zoek zijn naar informatie over hoe de wereldeconomie zich ontwikkelt. Daarmee vervult de BDI een andere rol dan macro-economische statistieken over de wereldhandel die niet in realtime beschikbaar zijn.

Hoewel de ontwikkeling van de Baltic Dry Index zeker niet helemaal los gezien kan worden van de wereldhandel, moet wel beseft worden dat de index het eindresultaat is van zowel vraag- als aanbodfactoren. Eind 2008 overheersten duidelijk de vraagfactoren, toen de sterke terugval in de wereldhandel inderdaad werd voorafgegaan door een diepe val van de BDI. Na een eerste herstel van de BDI die ook volgens de statistieken is gevolgd door een herstel van de wereldhandel, bleef de BDI achter. In 2013 werden veel nieuwe grote vrachtschepen besteld op basis van optimistische verwachtingen over de ontwikkeling van de wereldeconomie en vrachtprijzen. Deze schepen komen nu pas op de markt en helpen de prijzen van

vrachtvervoer omlaag drukken. De lage stand van de BDI kan dus niet zonder meer geïnterpreteerd worden als een verdere terugval of stagnatie van de wereldhandel, het is ook een consequentie van een toename van het aanbod dat traag reageert op veranderingen in de vraag. Voor wie wil weten hoe het met de wereldhandel gaat, kan daarom beter kijken naar de inmiddels internationaal bekende wereldhandelsindicator van het CPB dan te vertrouwen op een proxy waar veel ruis in zit. ■ **SERGE VAN KNIP-PENBERG** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

De Baltic Exchange Dry Index

Bron: Thomson Reuters Datastream

De arbeidspotentieel van vrouwen nog steeds onderbenut

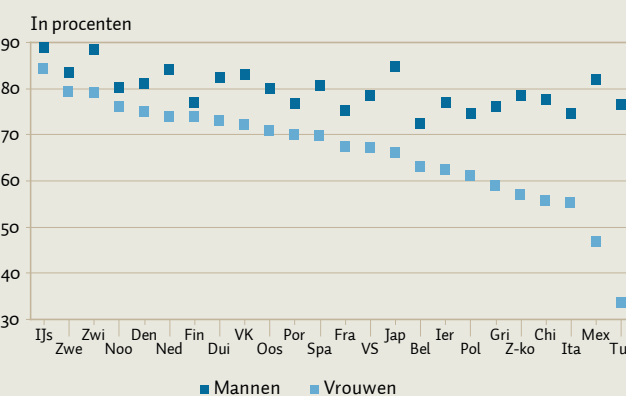
MONETAIR

En van de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen decennia is dat vrouwen zich steeds vaker op economische terreinen begeven die voorheen voorbehouden waren aan mannen. Zo zijn vrouwen gaan beleggen en wereldwijd is nu circa een op de drie ondernemers een vrouw. Een hogere arbeidsparticipatie van vrouwen heeft op macroniveau bovendien geleid tot meer economische groei en een hoger inkomen per inwoner. Ondanks deze ontwikkeling wordt het vrouwelijke arbeidspotentieel nog lang niet volledig benut. Als de arbeidsparticipatie van vrouwen stijgt naar het niveau van mannen, kan het bbp wereldwijd fors toenemen.

In de meeste landen is het verschil in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen kleiner geworden, maar niet overal in dezelfde mate. In bepaalde, voornamelijk opkomende landen zoals Turkije en Mexico werken nog altijd relatief weinig vrouwen. De figuur laat het verschil zien tussen de geselecteerde landen. In Turkije is bijvoorbeeld de arbeidsparticipatie van vrouwen 34 procent tegenover 77 procent van mannen. Van de eurolanden is Nederland het land met in de afgelopen decennia de meeste vooruitgang bij het verhogen van de arbeidsparticipatie van vrouwen, van 34 procent in 1985 naar 74 procent in 2014. Bovenaan de ranglijst zijn de Noord-Europese landen te vinden. Een blauwdruk hoe de arbeidsparticipatie van vrouwen naar het niveau van mannen kan worden gebracht, bestaat niet, maar de positieve ervaringen met het vinden van een goede balans tussen werk en privéleven zijn belangrijk. Zo blijkt dat meer vrouwen blijven werken in landen waar ouders de zorg voor kinderen delen. Vaders in Nederland besteden steeds meer tijd aan

de zorg voor kinderen, maar moeders doen dit nog altijd bijna twee keer zoveel. De recente uitbreiding van het betaald geboorteverlof voor vaders van twee naar vijf dagen is een stap in de goede richting van meer keuzevrijheid rond de verdeling van zorgtaken in het gezin. Om bij de economisch best presterende landen te horen, dient Nederland echter verdergaande stappen te nemen. ■ **MARITZA CABEZAS** (ABN AMRO)

Arbeidsparticipatie naar sekse¹

¹ Op basis van geharmoniseerde OESO-definitie

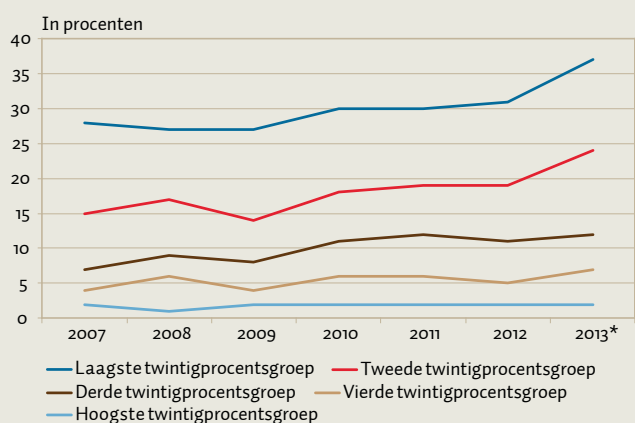
Bron: OESO, 2014

Al dan niet rondkomende huishoudens

GROEI & CONJUNCTUUR

In 2013 gaf 17 procent van de 7,5 miljoen Nederlandse huishoudens aan (zeer) moeilijk rond te kunnen komen. In 2007 was dat nog 11 procent. Vooral in de lagere inkomensgroepen steeg tijdens de economische crisis het aandeel huishoudens dat naar eigen zeggen (zeer) moeilijk rondkomt. Met het voorzichtige herstel van de economie in 2014 kregen vooral de laagste inkomensgroepen iets meer financiële armlaag.

Aandeel huishoudens dat (zeer) moeilijk rondkomt naar inkomenspositie

Zij hoefden minder vaak hun spaarpot aan te spreken dan in 2013 en hielden ook vaker geld over. In 2014 lijken de financiële omstandigheden van huishoudens aan de onderkant van de inkomensverdeling dus licht verbeterd ten opzichte van 2013. Toch gaat het deze groep financieel nog steeds minder goed af dan in 2008, het jaar waarin de economische malaise begon. In de hoogste groep bleef het aandeel dat zegt (zeer) moeilijk rond te komen in de crisis nagenoeg stabiel. Van de 20 procent huishoudens met de laagste inkomens vonden 37 van de 100 het in 2013 (zeer) moeilijk de eindjes aan elkaar te knopen, tegenover maar 2 van de 100 onder de hoogste 20 procent inkomens.

De laagste inkomens kampen ook vaker met betalingsachterstanden. In 2013 had 11 procent in de laagste inkomensgroep dergelijke problemen, in de hoogste inkomensgroep was dat slechts 1 procent. Bij betalingsachterstanden gaat het meestal om achterstanden in het betalen van hypotheek of huur, of van gas, water en elektriciteit. Achterstanden bij op afbetaling gekochte artikelen kwamen in alle inkomensgroepen zelden voor.

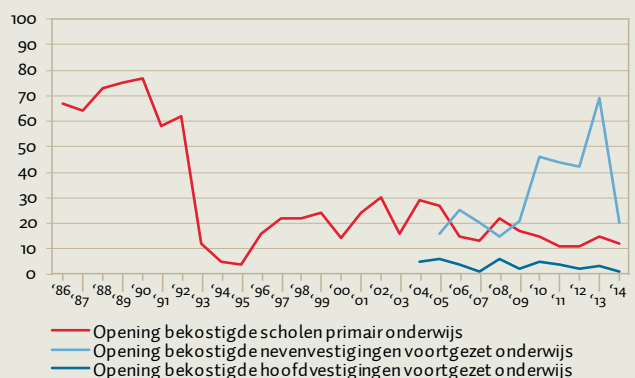
Ruim de helft van de laagste inkomens zei bovendien onvoldoende geld te hebben voor onverwachte noodzakelijke uitgaven van rond 1000 euro. Dat kwam met gemiddeld een kwart beduidend minder vaak voor in de middelste drie inkomensgroepen. De hoogste inkomens hadden er met 4 procent niet vaak mee te maken. Ook kunnen zij vrijwel elk jaar minstens een week op vakantie en regelmatig nieuwe kleren kopen, terwijl de laagste inkomens hier met 46 respectievelijk 41 procent veel vaker onvoldoende geld voor hebben. ■ **MARION VAN DEN BRAKEL** (CBS)

Aantal nieuwe scholen daalt naar dieptepunt

ECONOMIE EN SAMENLEVING

Staatssecretaris Dekker van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ontvouwde in een Kamerbrief van 2 juli jongstleden zijn plannen om meer ruimte te bieden voor initiatiefnemers die een nieuwe school in het primair onderwijs (po) of voortgezet onderwijs (vo) willen stichten. Hij sluit hiermee aan bij de breder gedeelde mening vanuit het onderwijsveld dat het stichten van een school door huidige wetgeving haast onmogelijk is. Wie een blik werpt op het aantal scholen dat door de jaren heen is gesticht, concludeert inderdaad dat er

Aantal nieuwe scholen daalt naar dieptepunt in 2014

ieder jaar bijzonder weinig nieuwe scholen bijkomen.

Cijfers van het Ministerie van OCW tonen dat het aantal nieuwe scholen in het po al sinds 1993 op een laag niveau schommelt (figuur). Tegelijkertijd (niet te zien in de figuur) is het aantal sluitingen van basisscholen al jaren laag. Die dynamiek is niet altijd zo laag geweest. Vóór 1993 lag zowel het aantal openingen als het aantal sluitingen in het po fors hoger. De Nota Toerusting en Bereikbaarheid uit 1991, die gericht was op schaalvergroting in het onderwijs, bleek de opmars naar meer fusies en minder stichtingen. Na 1993 is het aantal openingen van nieuwe scholen jaarlijks nooit hoger geweest dan 30, op een totaal van 6.700 tot 7.000 scholen.

In het voortgezet onderwijs is een onderscheid te maken tussen hoofdvestigingen en nevenvestigingen. Het starten met een nevenvestiging is een stuk eenvoudiger dan het stichten van een nieuwe hoofdvestiging. In de praktijk is ook zichtbaar dat het aantal nieuwe nevenvestigingen jaarlijks fors hoger ligt dan het aantal nieuwe hoofdvestigingen. De afgelopen jaren starten jaarlijks minimaal 15 en maximaal 70 nevenvestigingen, tegen maximaal 6 stichtingen van hoofdvestigingen (op een totaal van 1.300 tot 1.400 vestigingen). Kennelijk is er, gezien het behoorlijke aantal nieuwe nevenvestigingen, bij een soepel regime voldoende ruimte in de 'onderwijsmarkt' om een schoolvestiging in het vo te beginnen.

Niettemin is het aantal stichtingen van nevenvestigingen in het vo van 2013 op 2014 sterk gedaald. Hetzelfde geldt voor hoofdvestigingen in het vo en scholen in het po. Tezamen is het aantal nieuwe scholen in het po en vo nog nooit zo laag geweest als in 2014. ■ **PAUL BISSCHOP** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)